

Складові високої вартості свинини та напрямки її зниження

В статті розглядаються причини дороговизни свинини, досліджується роль особистих господарств населення у забезпеченні ринку м'ясом свиней, пропонуються основні напрямки поліпшення стану та підвищення ефективності функціонування галузі свинарства.

свинарство, обґрунтовані раціони годівлі, державна підтримка виробництва свинини в громадському секторі, сучасні технології виробництва

Наслідком економічно необґрунтованого реформування колективних сільськогосподарських підприємств стала криза у розвитку тваринницьких галузей. Негативні процеси спостерігаються, зокрема, у функціонуванні галузі свинарства. Так, у Кіровоградській області поголів'я свиней скоротилося з 887,6 тис. гол. на 1.01.1990 р. до 241,8 тис. гол. на 1.01.2005 р. Значне скорочення поголів'я тварин не призвело, як очікувалось, до істотного підвищення їх продуктивності, проте стало важливою причиною зростання собівартості та ціни на м'ясо.

Дослідженням проблем розвитку галузі свинарства займаються такі вчені, як Александрова А. Г., Бондаренко Н. М., Бугуцька О. А., Злобидь Ю. А., Прилипко С. М., Семенда Д. К., Христенко О. І. та інші. У значній кількості публікацій науковців стверджується, що виробництво свинини ефективне у господарствах населення. Необхідно зазначити, що при визначенні ефективності виробництва свинини у даній категорії господарств не враховуються повною мірою витрати праці та кормів, на частку яких у сільськогосподарських підприємствах припадає відповідно 25 – 30 та 45 – 50 % від загальної суми витрат на вирощування свиней. Разом з тим, розрахунки показують, що вартість кормів (не зважаючи на високі ринкові ціни на них) у реальній структурі собівартості свинини у господарствах населення не перевищує 12 – 15%.

Метою статті є визначення собівартості продукції свинарства у господарствах населення, порівняння витрат виробництва та цін свинини в господарствах населення та у сільськогосподарських підприємствах, розробка основних напрямків здешевлення продукції свинарства як важливої умови забезпечення потреб населення у м'ясі свиней.

Як стверджують науковці, свинина удвічі поживніша порівняно із яловичиною та в три рази перевищує поживність м'яса птиці. Свині мають високий забійний вихід, значний генетичний потенціал, характеризуються багатоплідністю та швидкостиглістю, економним використанням кормів. Тому в Європі в загальному обсязі споживання м'яса свинина складає 49%, в Китаї – 83%.

В усіх розвинутих країнах висока ефективність сільськогосподарського виробництва і, зокрема, галузі свинарства спостерігається у значних за розмірами землекористування фермерських господарствах, або в спеціалізованих комплексах. Так, у США у фермерських господарствах, в користуванні яких знаходиться 2500 га сільськогосподарських угідь, у тому числі 1250 га ріллі, рентабельність сільськогосподарського виробництва у 12 разів вища, ніж в середньому по

господарствах всіх категорій, а дрібні за розмірами землекористування господарства взагалі не рентабельні.

В Україні, зокрема і в Кіровоградській області, на сучасному етапі господарювання у виробництві свинини провідне місце займають господарства населення, які характеризуються високою трудомісткістю виробничих процесів, неефективним використанням кормів та високими витратами на виробництво 1 ц. приросту живої маси свиней (за умови повного урахування затрат). У кожному господарстві утримують в середньому 1 - 2 свиноматки, або 1 – 4 гол. свиней на дорощуванні та відгодівлі. За даними Кіровоградського обласного управління статистики, на 1.01.2005 р. в господарствах населення утримувалось 11699 гол. основних свиноматок, що становило майже 60% від їх загального поголів'я у господарствах усіх категорій.

З метою урахування реальної вартості утримування свиноматки та поросят до 2-місячного віку у господарствах населення припустимо, що господар витрачає близько 4 годин часу кожної доби на здійснення догляду за тваринами (прибирання приміщень, підготовка кормів), а тому середньорічний рівень заробітної плати повинен становити не менше 3312 грн. Вартість кормів з урахуванням витрачання паливно – мастильних матеріалів становитиме 1172 грн. (810 + 362), а вартість газу, води, електроенергії, витрачених за рік, амортизація приміщень у сумі становитимуть не менше 246 грн. В процесі розрахунку вартості кормів слід враховувати, що протягом року свиноматка повинна одержати не менше 18 ц.к.од. Кожен центнер кормових одиниць, виходячи з ринкових цін, коштує 45 грн, тобто вартість 18 центнерів становить 810 грн. Порося споживає 9,75 літрів молока та 16 літрів відвійків, що у розрахунку на 16 поросят коштуватиме 362 грн. Таким чином, витрати виробництва по догляду за свиноматкою з приплодом складуть як мінімум 4730 грн. (3312 + 1172 + 246). Якщо від свиноматки отримувати протягом року 16 поросят, витрати на кожне 2-місячне порося (при середній вазі 14 кг.) становитимуть 295 грн. Додавши до витрат виробництва 20% рентабельності встановимо, що вартість поросяти становитиме не менше 354 грн., що більше 25 грн. за кг живої ваги.

Припустимо, що в особистому господарстві утримується 2 поросяти на вирощуванні та відгодівлі. Варіантні розрахунки показують, що при забійній вазі 110 кг. витрати виробництва на утримання одного поросяти становитимуть 1618 грн, у тому числі вартість кормів – 360 грн., оплата праці – 742 грн. Із кожного кілограма живої ваги свиней отримують 72% м'ясної продукції, отже із 110 кг забійної ваги одержують 79 кг. м'яса. Таким чином, витрати виробництва у розрахунку на 1 кг. свинини становлять 20,49 грн. (1618 грн. : 79 кг.). З метою забезпечення рентабельної діяльності виробників, при встановленні окупності витрат прибутком на рівні 20%, вартість кілограму свинини складе 24,5 грн.

Таким чином, виробництво свинини у господарствах населення є високозатратним, а сучасні структурні співвідношення у обсягах виробництва перешкоджають належному здійсненню селекційно – племінної роботи, підвищенню кваліфікації тваринницьких кадрів.

Як показують розрахунки, на середніх за розміром фермах сільськогосподарських підприємств з поголів'ям свиней 350 – 700 голів при оплаті праці свинарок на рівні 1000 грн. за місяць, витрати на 1 кг. забійної ваги свиней за умови їх раціонального утримання становитимуть не більше 8,5 грн., а ціна 1 кг. свинини може скласти близько 10,5 грн.

Нині спостерігається тісний взаємозв'язок стану кормовиробництва в колективному секторі та поголів'я свиней і обсягів виробництва свинини в приватних

господарствах, які забезпечують себе кормами власного виробництва лише на 25-35% потреби.

В дослідях, які були проведені автором статі у 1975 році на племінній свинофермі Кіровоградської сільськогосподарської дослідної станції, витрати кормів на 1 ц приросту в кожному з шести варіантів раціонів годівлі склали 4-4,2 ц кормових одиниць. Кожен з варіантів раціонів годівлі був повністю збалансованим по амінокислотам, макро- і мікроелементам. В особистих господарствах фактично витрачається більше 8 ц кормових одиниць. До перевитрати кормів приводить нерівномірність годівлі, низька збалансованість кормів щодо білкових компонентів, вітамінів макро- та мікроелементів, тривалий період дорощування та годівлі.

З метою поліпшення стану галузі та забезпечення населення відносно дешевою свининою необхідно провести ряд заходів:

- значно збільшити виробництво свинини у сільськогосподарських підприємствах;
- забезпечити державну підтримку виробників на рівні зазначених суб'єктів господарювання шляхом надання кредитних ресурсів на пільгових умовах, застосування податкового стимулювання та системи дотацій;
- звернути увагу на проведення племінної роботи;
- розвивати нові господарські формування;
- приділяти належну увагу сучасним технологіям виробництва свинини;
- відновити функціонування свиновідгодувельних комплексів, племінних станцій по розведенню худоби.

Переваги має також концентрація переробки м'ясної сировини. Отже, слід побудувати оптимальну систему економічних відносин між виробниками сировини, посередниками з міст і переробними підприємствами, де знайшли б своє місце всі учасники процесу виробництва, заготівлі, переробки, зберігання та реалізації готової продукції.

Список літератури

1. Нормы кормления и рационы для сельскохозяйственных животных / под ред. М. Ф. Томмэ. – Москва, 1958.
2. Семенда Д. К. Розвиток свинарства в Україні // Економіка АПК, 2001. - №1, с.66.
3. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2004 рік / за редакцією Н. Л. Гарник. – Кіровоград: Головне управління статистики у Кіровоградській області, 2005. – 546 с.
4. Хярм С. І. Галузь свинарства – позитивний досвід державних племпідприємств / Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Ринкова трансформація економіки АПК. Випуск 32. – Харків: ХНТУСГ, 2004. – С. 380 – 383.
5. Христенко О. І. Проблеми розвитку сучасного свинарства в Чернігівській області / Вісник Харківського державного аграрного університету: Механізм господарювання і економічна динаміка в АПК. – Харків: ХДАУ, 2001. - №6. – С. 256 – 260.

В статье рассматриваются причины высокой стоимости свинины, исследуется роль личных хозяйств населения в обеспечении рынка мясом свиней, предлагаются основные направления улучшения состояния и повышения эффективности функционирования отрасли свиноводства.

The reasons of high cost of pork are examined in the article, the role of the personal economies of population is explored in providing of market by meat of pigs, basic directions of improvement of the state and increase of efficiency of functioning of industry of the pig breeding are offered